

ระบบการผลิตก๊าซชีวภาพและการฟอกก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ โดยระบบชีวภาพ

- ดร. ศาโรช บุญยกิจสมบัติ
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- saroch.boo@kmutt.ac.th
- Tel 089-8288207, 02-4709163
- 1 เมษายน 2558

ระบบการผลิตก๊าซชีวภาพ

เป้าหมายของระบบก๊าซชีวภาพ คืออะไร?

บำบัดน้ำเสีย

ผลิตพลังงาน

ลงทุนต่ำ

ลงทุนคุ้มค่า

ระบบการผลิตก๊าซชีวภาพที่ดี เป็นอย่างไร

4.2.1 ลักษณะของระบบผลิตก๊าซชีวภาพที่ต้องการ

- 1) มีประสิทธิภาพสูง คือ สามารถกำจัดสารอินทรีย์ได้สูง หรือประสิทธิภาพการบำบัด COD สูง (ดูจาก % การลดลงของ COD ในถังปฏิกรณ์ผลิตมีเทน)
- 2) สามารถผลิตก๊าซชีวภาพได้ปริมาณมาก อัตราส่วนมีเทนในก๊าซชีวภาพสูง (% มีเทนสูง) และมีสารเจือปนที่ต้องกำจัดออก เช่น H_2S ในปริมาณต่ำ
- 3) มีเสถียรภาพสูง ทนทานสารพิษและความแปรปรวนของน้ำเสีย
- 4) ราคาลงทุนต่ำ (สมเหตุสมผล) ค่าใช้จ่ายในการเดินระบบต่ำ การติดตามดูแลการเดินระบบไม่ต้องการผู้เชี่ยวชาญมากนัก และรวมถึงบำรุงรักษาได้ง่ายด้วย
- 5) เริ่มเดินระบบใหม่ได้เร็ว (รับน้ำเสียได้เต็มที่) หากหยุดเดินระบบเป็นเวลานาน เมื่อหยุดการผลิตหรือกรณีโรงงานมีการผลิตเป็นฤดูกาล

ระบบการผลิตก๊าซชีวภาพ
ล้มเหลวได้หรือไม่ เพราะอะไร?

ปัญหาที่อาจจะเกิด คือ ระบบ ล้มเหลว

คุณภาพน้ำ → ไม่ดีตามที่คาดหวัง

พลังงาน → ไม่ได้หรือได้น้อย

สาเหตุ คือ

เป้าหมายชัดเจน แต่กลยุทธ์ผิดพลาด

“ลงทุนต่ำ” → ไม่ลงทุน

“ลงทุนคุ้มค่า” → ลงทุนไม่พอเพียง

Hardware >>> Software

การเน้นที่ระบบผลิตก๊าซชีวภาพ

(Hardware) แต่

ละเลยความสำคัญ หรือขาดความ
เชื่อมโยงกับ การควบคุมระบบอย่าง
ถูกต้อง (Software)

เราจะป้องกันไม่ให้ระบบ
ล้มเหลวอย่างไร?

เทคโนโลยีก๊าซชีวภาพ

ความสำเร็จ = Hardware + Software

Hardware

(โครงสร้าง, เครื่องจักร, อุปกรณ์)

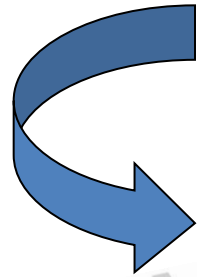
Software

(สิ่งมีชีวิต, ข้อมูล, อื่นๆ ที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย)

ความสำเร็จคือ การป้องกันปัญหา

วิศวกรรมการผลิตก๊าซชีวภาพ
(Biogas Production Engineering)

วิศวกรรมการผลิตก๊าซชีวภาพ.....เน้น

การออกแบบเชิงหลักการ

การออกแบบรายละเอียด

การกำหนดมาตรการ

ตรวจสอบและควบคุมระบบ

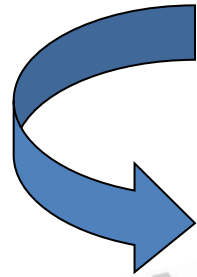
การออกแบบที่ดี.....ต้องใช้

วิทยาศาสตร์ (i.e. Aquatic Chemistry, Microbiology)

วิศวกรรมศาสตร์ (i.e. Kinetics, Mass transfer)

เศรษฐศาสตร์

การควบคุม.....ต้องเข้าใจ

วิทยาศาสตร์

วิศวกรรมศาสตร์

ผู้ควบคุมระบบ (นักวิทยาศาสตร์หรือ
วิศวกร) มักมีความรู้ไม่พอเพียง

หากออกแบบและควบคุมอย่างถูกต้อง

สามารถรับประกัน
การผลิตก๊าซชีวภาพได้

(ระยะเวลาคืนทุนเป็นไปตามแผนลงทุน)

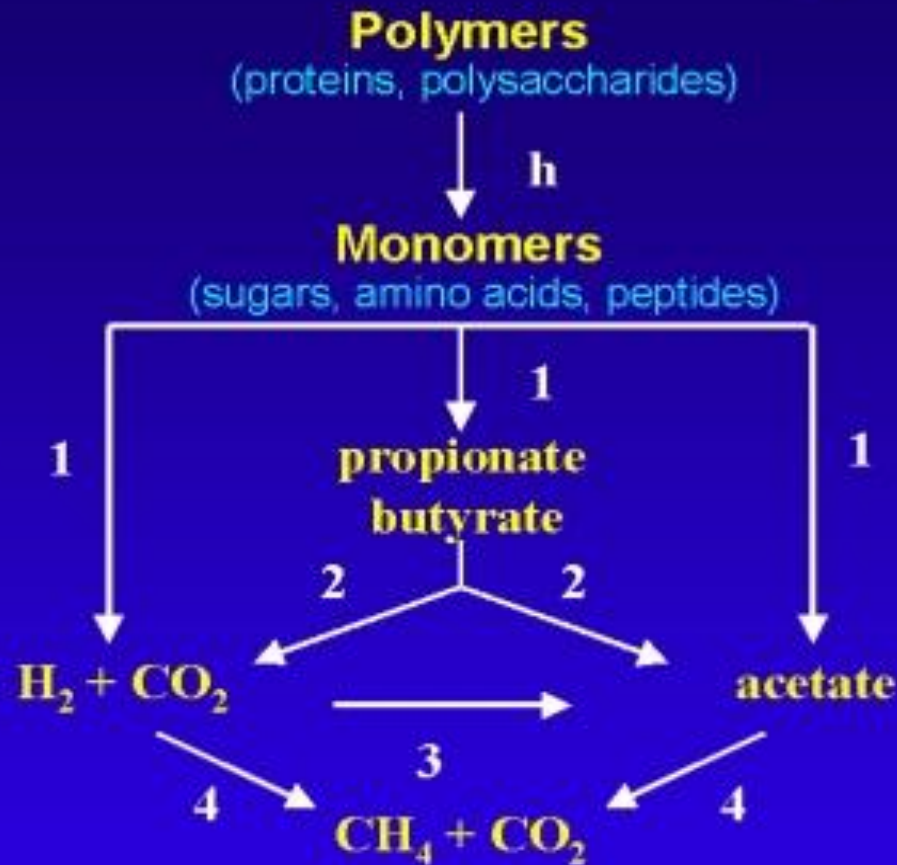
เราควรต้องรู้อะไรบ้าง เพื่อให้
เข้าใจระบบได้ดีขึ้น?

1. เคมีพื้นฐานของการย่อยสลาย

แบบไม่ใช้ออกซิเจน

Overview Anaerobic Biodegradation

h Hydrolytic enzymes

1 Fermentative bacteria

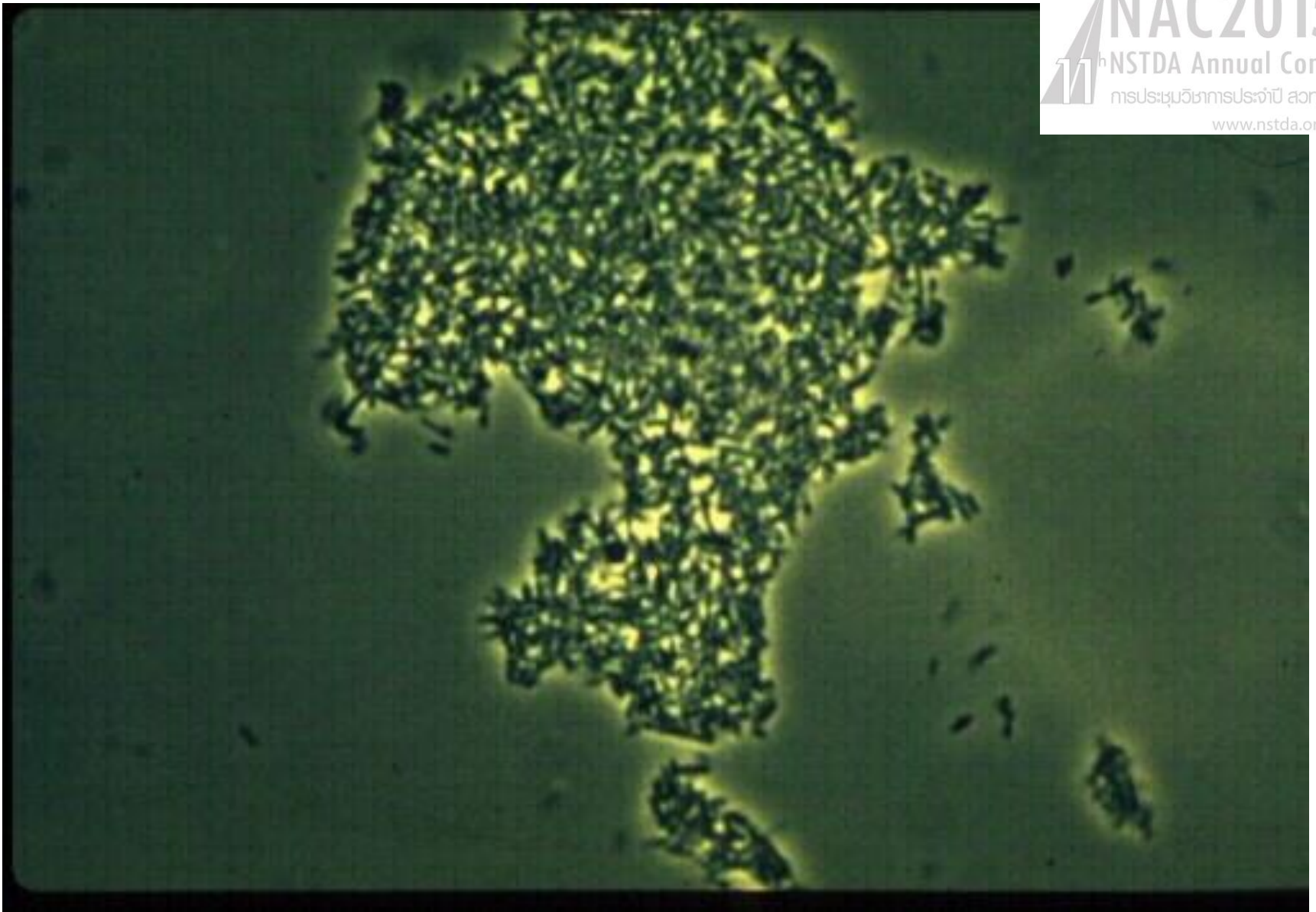
2 Syntrophic acetogenic bacteria

3 Homoacetogenic bacteria

4 Methanogens

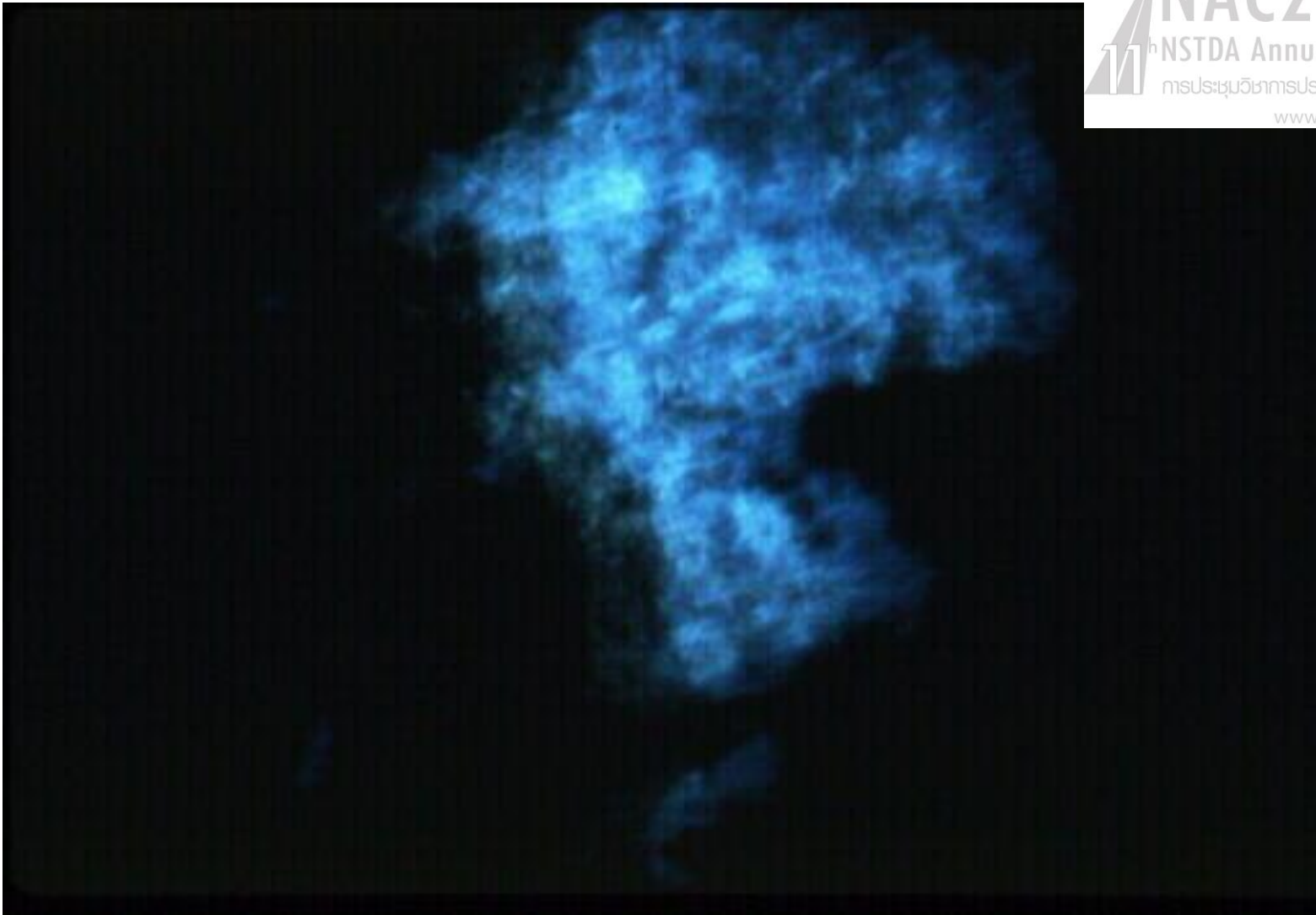
Methanogenic
Consortium

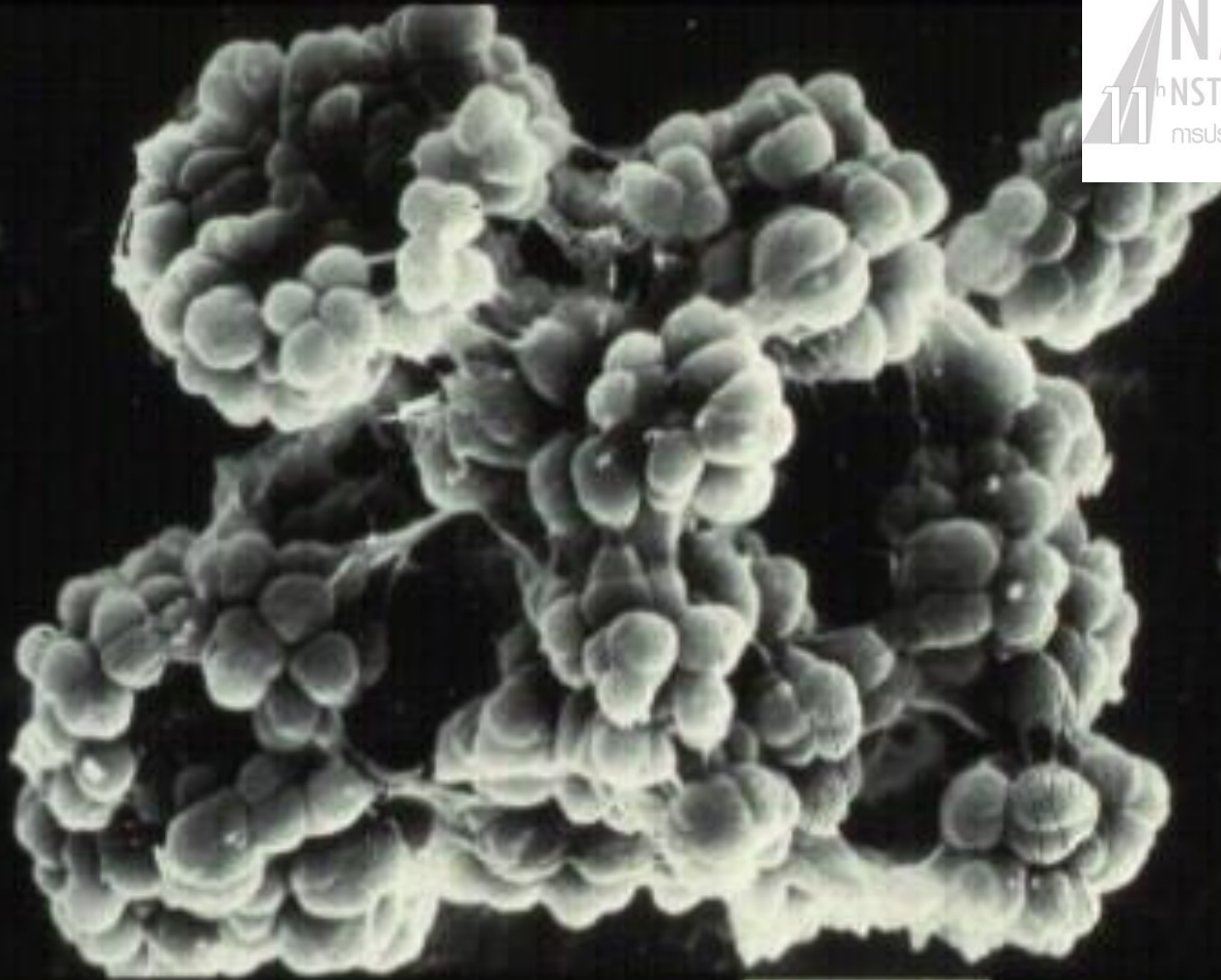
Phase Photomicrograph of methanogens colony Ref

=http://www.agen.ufl.edu/~chyn/age4660/lect/lect_08x/met011.jpg

[Fluorescence Photomicrograph of methanogen colony](#)

Ref = http://www.agen.ufl.edu/~chyn/age4660/lect/lect_08x/met012.jpg

15KV X2000 9231 10.0U INRA

Methanosarcina mazei strain MC 3

2. นำเสียและลักษณะนำเสีย

เพื่อเข้าใจธรรมชาติของนำเสีย
และความต้องการของแบกที่เรีย

น้ำเสีย

สารอินทรีย์

สารอนินทรีย์

คาร์โบไฮเดรต

อาหารเสริม

โปรตีน

สารพิษ

ไขมัน

โรงกลั่นเอทานอลจากกากน้ำตาล

Table 1. Physico-chemical characteristics of raw spent wash

S.No.	Parameters	Magnitude
1	Colour, Pt-Co units	$238 \times 10^3 - 252 \times 10^3$
2	Temperature, °C	71-81
3	pH	4.2-4.3
4	Conductivity, mS/m	5100-5380
5	Acidity (total)	7.4-8.1
6	Volatile fatty acids	2.3-2.4
7	Suspended solids	2.0-2.2
8	Total dissolved solids	89-91
9	COD	92-100
10	BOD	52-58
11	Chlorides	5.8-7.6
12	✓ Sulphides	0.6-0.7
13	✓ Sulphates	2.1-2.3
14	Phosphates	0.3-0.4
15	Ammonical nitrogen	0.2-0.3
16	Nitrates	0.04-0.05
17	Total Kjeldahl nitrogen	1.6-1.8
18	Sodium	0.4-0.5
19	Potassium	8.7-9.7
20	Calcium	750-820
21	Iron	15.5-18.0

3. ประเภทต่างๆของระบบบำบัด แบบไม่ใช้ออกซิเจน

11

11th NSTDA Annual Conference
การประชุมวิชาการประจำปี สวทช. ครั้งที่ 11
www.nstda.or.th/nac2015

Anaerobic Pond

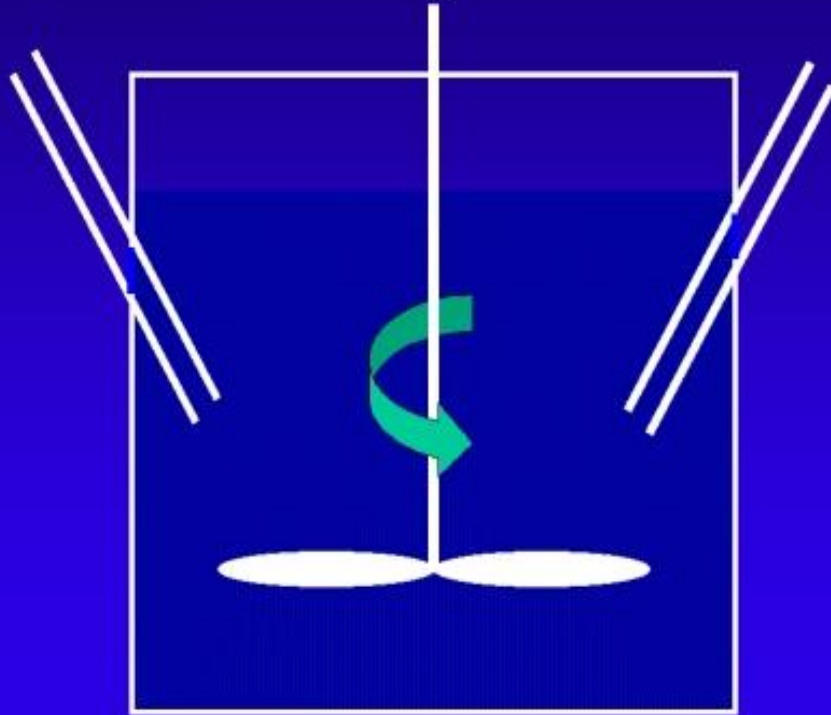
Covered Lagoon

CSTR

Dilution Rate (1/HRT) Time < Growth Rate

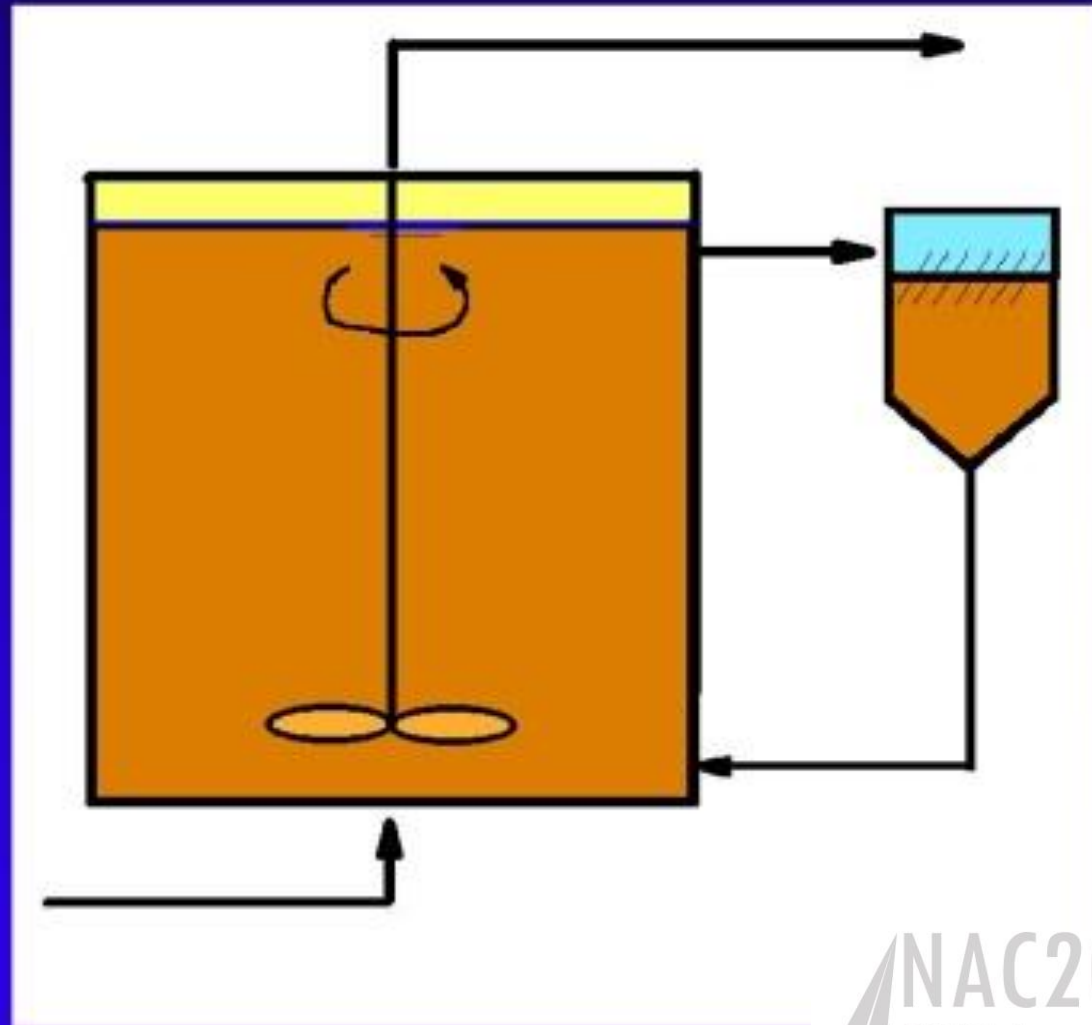
Methanosaete ($t_d = 7$ d), growth rate = $\ln(2)/t_d = 0.1 \text{ d}^{-1}$
so minimum HRT = 10 days

Recycle of Active Biomass

Dilution Rate ($1/\text{HRT}$) Time $>$ Growth Rate
sludge retention time uncoupled from hydraulic retention time

**Contact
Process**

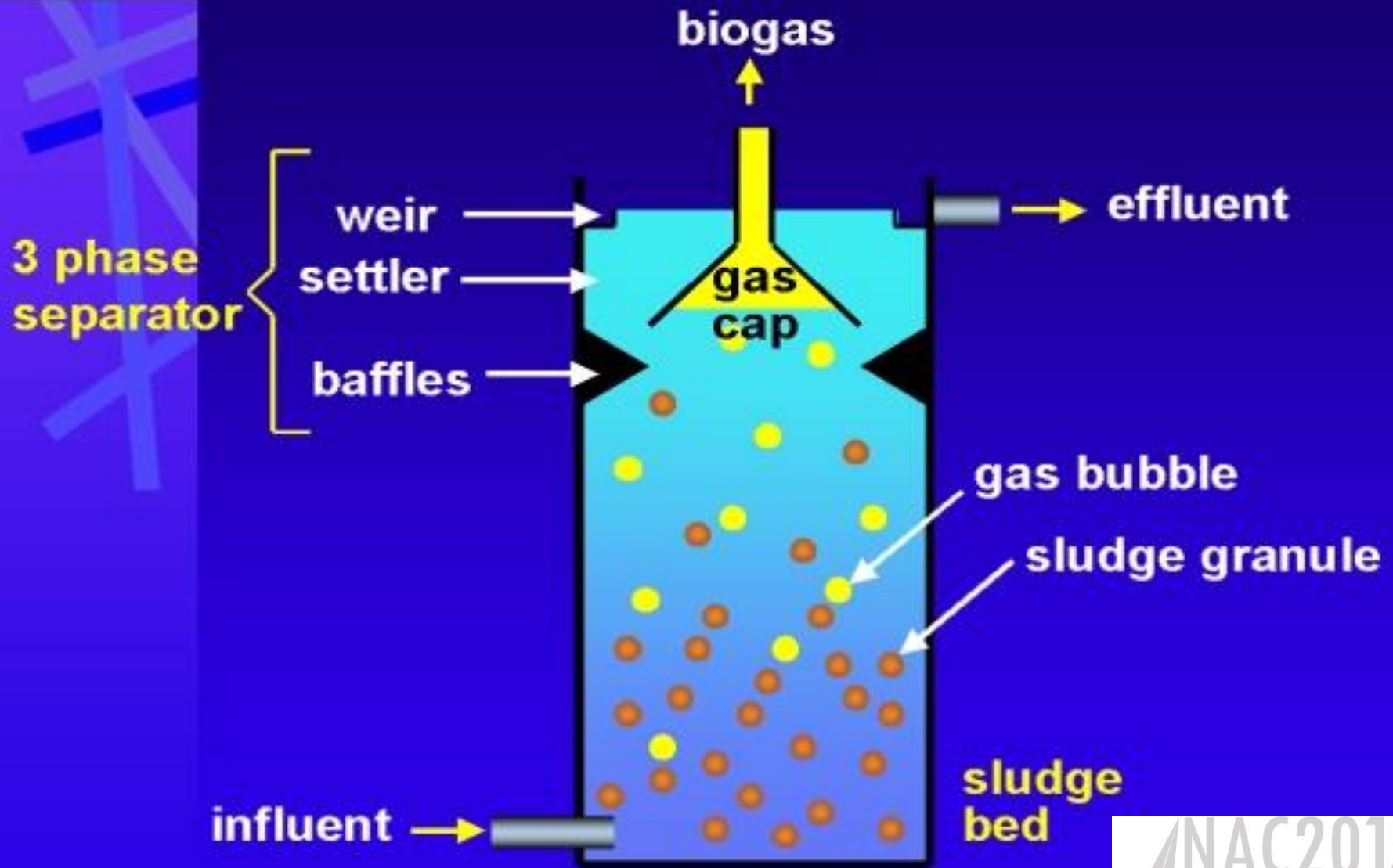

Contact Process

Food-Processing, Virginia

Upward-flow Anaerobic Sludge Blanket

Ref = <http://www.uasb.org>

UASB - Internal Circulation

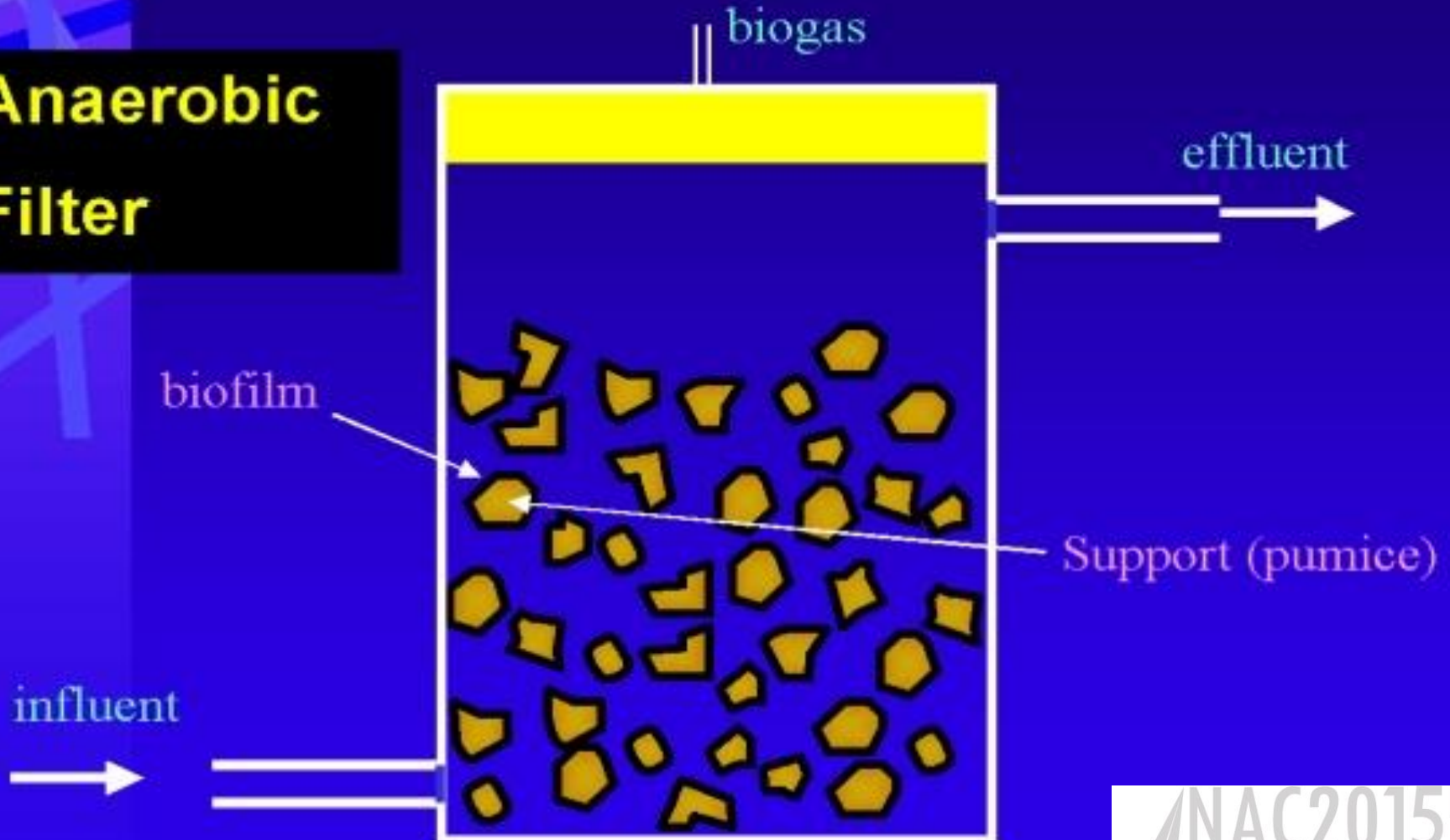
Brewery (Switzerland), 20 m height

Ref = <http://www.uasb.org>

Immobilization of Active Biomass

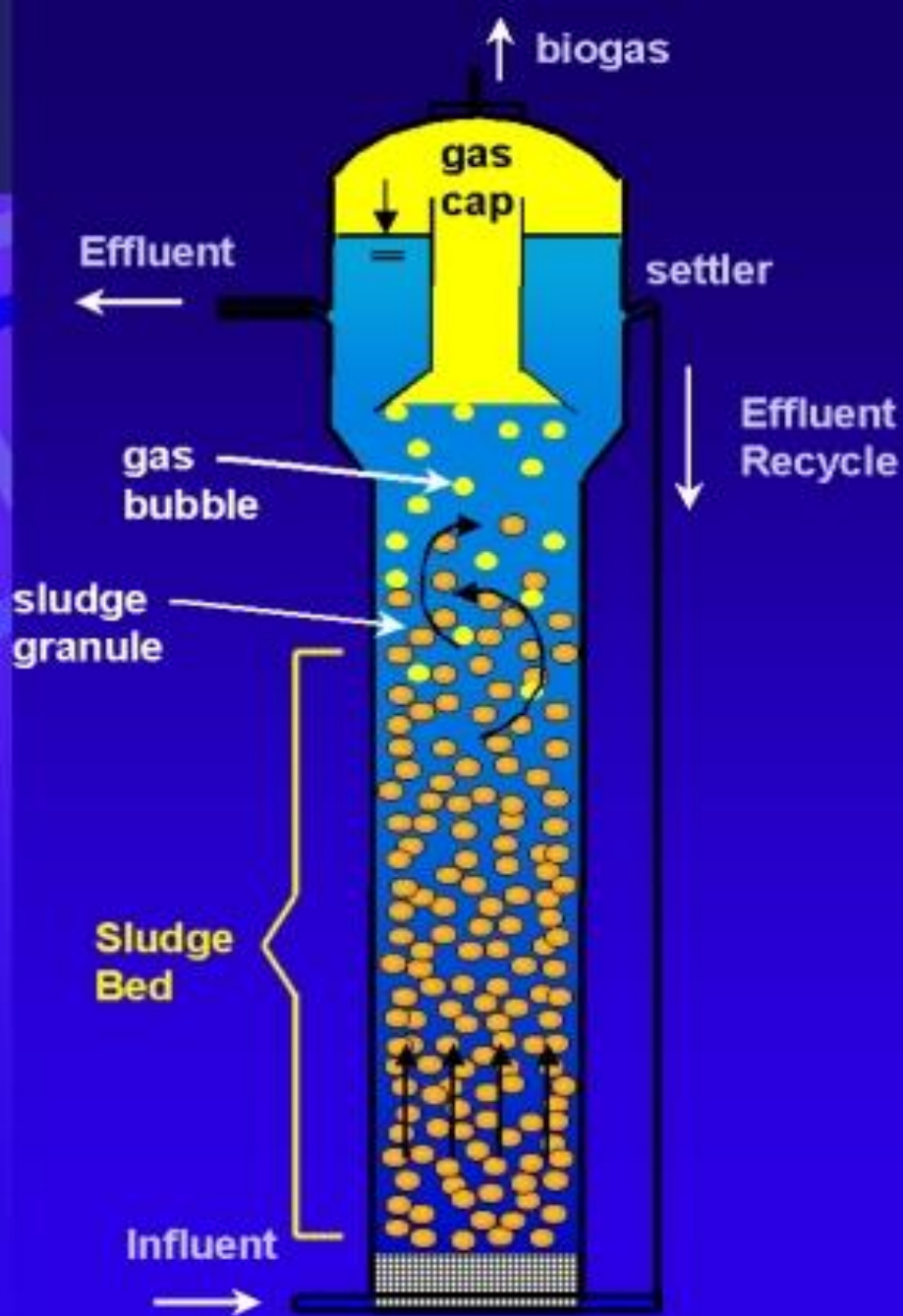
Dilution Rate ($1/\text{HRT}$) Time $>$ Growth Rate
sludge retention time uncoupled from hydraulic retention time

Anaerobic Filter

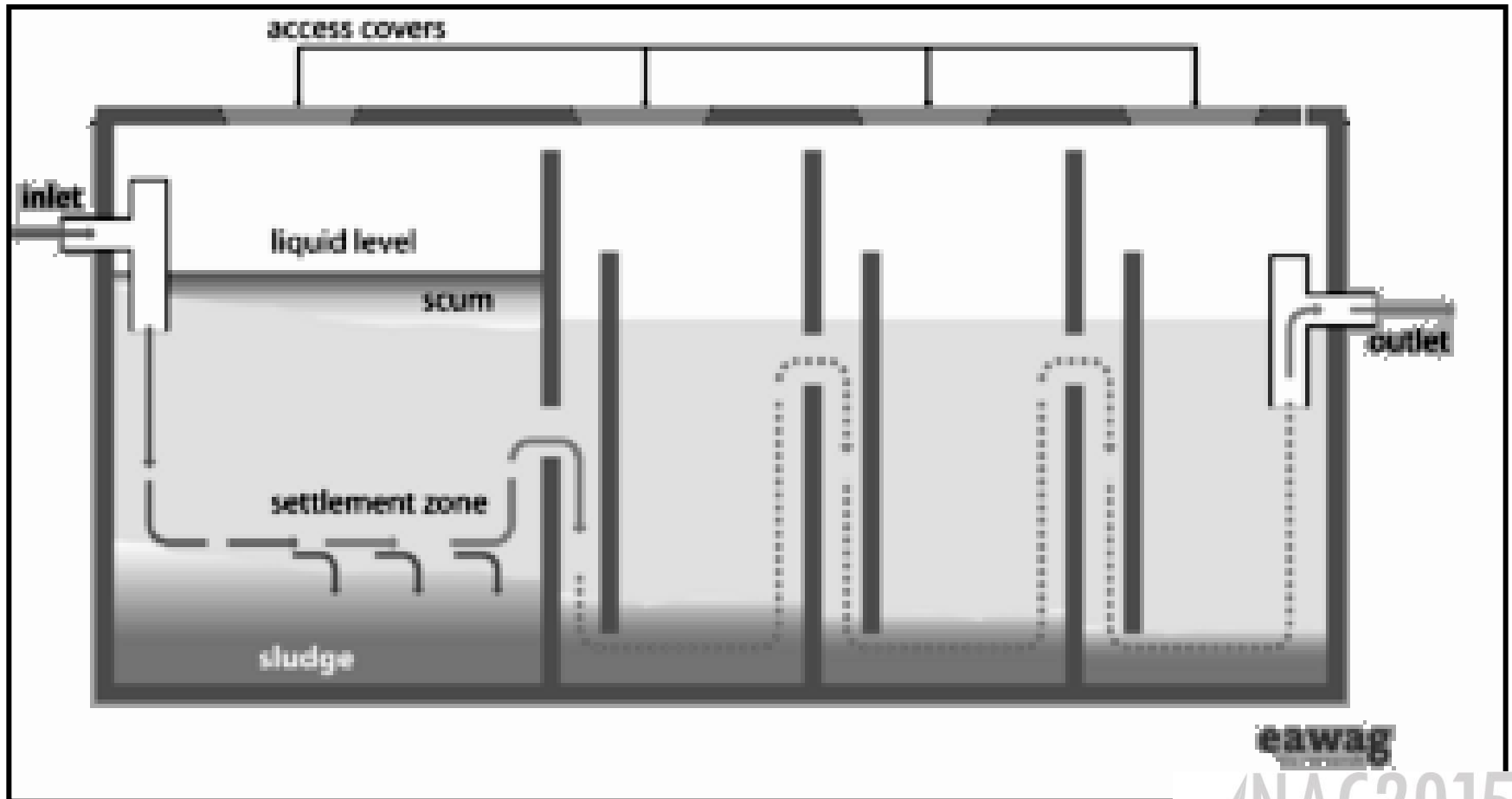
Ref = <http://www.uasb.org>

Expanded Granular Sludge Bed

Ref = <http://www.uasb.org>

Anaerobic Baffled Reactor (ABR)

4. ผู้ออกแบบและควบคุมระบบ...

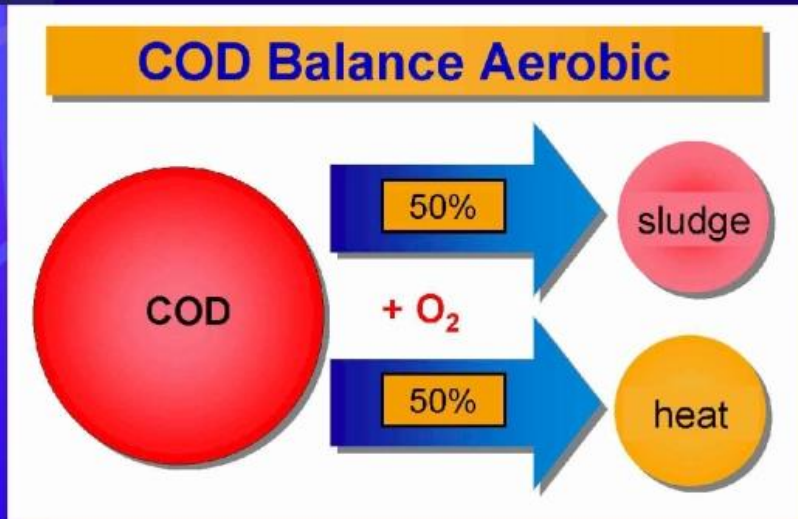
ควรรู้และเข้าใจอะไร

11th NAC 2015
11th NSTDA Annual Conference
การประชุมวิชาการประจำปี สวทช. ครั้งที่ ๑๑
www.nstda.or.th/nac2015

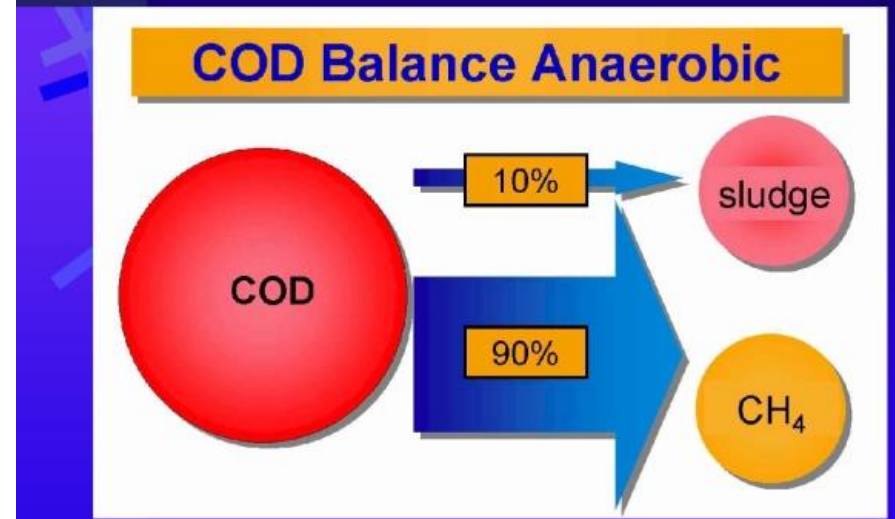

Aerobic vs Anaerobic

COD Balance Aerobic Biodegradation

COD Balance Anaerobic Biodegradation

Ref = <http://www.uasb.org>

ความรู้พื้นฐานทางวิศวกรรม

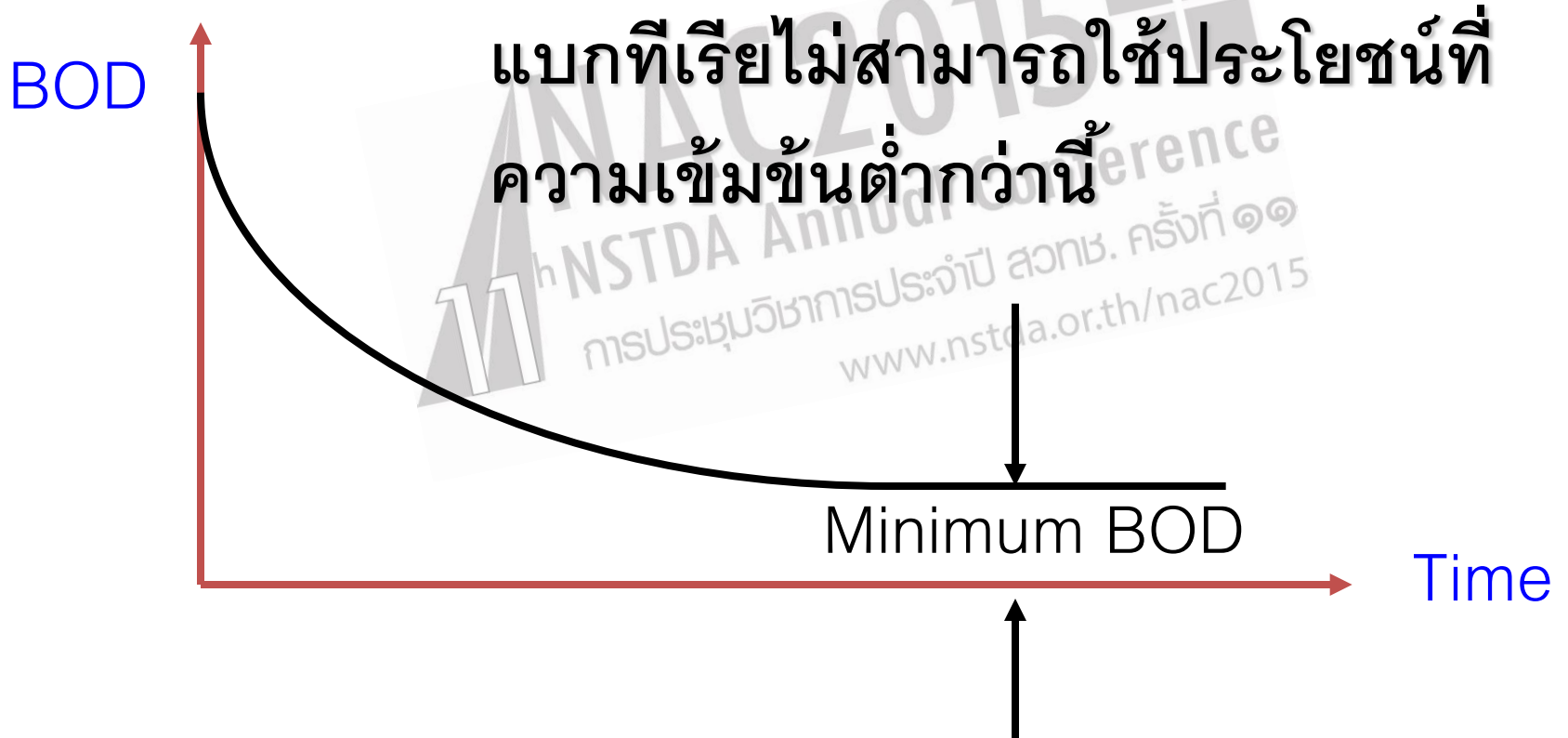
HRT and SRT

— สารย่อยสลายเร็ว..... SRT

— สารย่อยสลายช้า..... HRT & SRT

ความรู้พื้นฐานทางวิศวกรรม

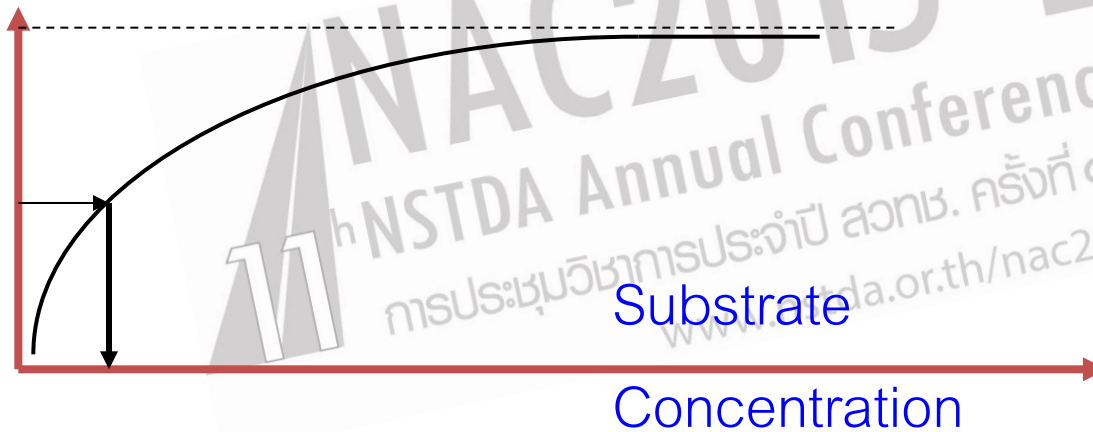
Minimum BOD

ความรู้พื้นฐานทางวิศวกรรม

Reactor Configuration vs K_s Value

Substrate Utilization Rate

K_s ต่ำ ๆ

Completely Mixed or Plug flow

K_s สูง ๆ

Plug flow

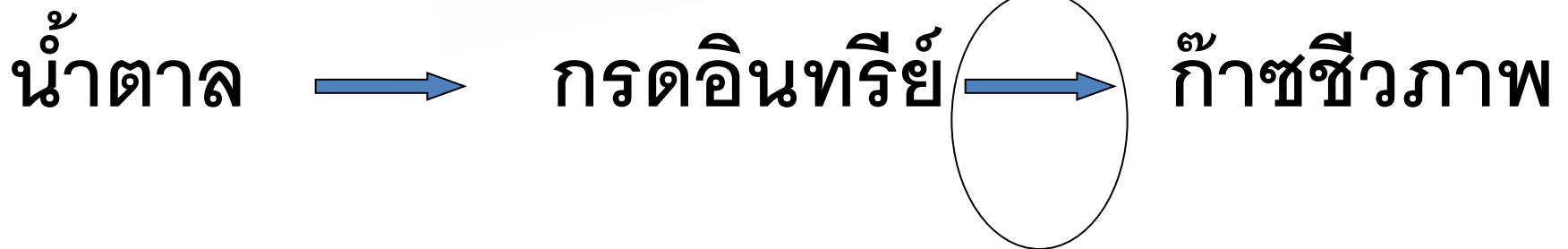
NAC 2015
11th NSTDA Annual Conference
การประชุมวิชาการประจำปี สวทช. ครั้งที่ ๑๑
www.nstda.or.th/nac2015

ความรู้พื้นฐานทางวิศวกรรม

Series Metabolism & Limiting Step

Substrate → Intermediate → Products

น้ำตาล → กรดอินทรีย์ → ก๊าซชีวภาพ

ความรู้พื้นฐานทางวิศวกรรม

Kinetics สมการอธิบายอัตราเร็วในการกำจัดบีโอดีหลัก
ของสมการ kinetics คือ

เน้นอธิบายคุณภาพและปริมาณของแบคทีเรีย

$$dS/dt = f(MLVSS, S, K_s, k_{max}, \dots \text{others})$$

เช่น

$$\frac{ds/dt = k_{max} * S * X}{K_s + S}$$

Kinetic Parameters Anaerobes

	Doubling Time days	Cell Yield g VSS g ⁻¹ COD	Cell Activity g COD g ⁻¹ VSS d ⁻¹	ks mM
Active Sludge (sugar)				
Aerobic Bacteria	0.030	0.40	57.8	0.25
Acidification (sugar)				
Fermentative Bacteria	0.125	0.14	39.6	ND
Acetogenesis (fatty acids)				
Acetogenic Bacteria	3.5	0.03	6.6	0.4
Methanogenesis				
Autotrophic (H ₂)	0.5	0.07	19.6	0.004
Acetoclastic (acetate)				
Methanosarcina	1.5	0.04	11.6	5.0
Methanosaete	7.0	0.02	5.0	0.3

Ref = <http://www.uasb.org>

ความรู้พื้นฐานทางวิศวกรรม

Substrate Competition

Acetate $\longrightarrow$ Methane

Acetate + Sulfate $\longrightarrow$ No Methane

Nutrients Competition

Methanogens + Substrate + nutrients $\longrightarrow$ New cells + Products

Acidogens + Substrate + nutrients $\longrightarrow$ New cells + Products

ความรู้พื้นฐานทางวิศวกรรม

Free Energy Release

พลังงานที่แบกทีเรียจะได้รับนั้น
มากน้อยขึ้นอยู่กับ

ชนิดอาหาร ชนิดแบกทีเรีย และ
ตัวรับอิเล็กตรอน

ความรู้พื้นฐานทางวิศวกรรม

Bioavailability อาหารเสริมที่มีในน้ำ.....

แบคทีเรียอาจใช้ประโยชน์ไม่ได้หรือได้น้อยมาก

ละลาย

ละลาย

ของแข็ง

ความรู้พื้นฐานทางวิศวกรรม

COD/BOD/BMP/VFA

COD = สารอินทรีย์ทั้งหมด

BOD = ย่อยสลายได้แบบใช้ออกาศ

BMP = ย่อยสลายได้แบบไร้ออกาศ

VFA = สารอินทรีย์ย่อยสลายง่าย แต่ตกค้าง

ความรู้พื้นฐานทางวิศวกรรม

Factors Controlling OLR

Organic Loading Rate = kg/m³/day

OLR = f(pH, VSS, Nutrient, Substrate
type, Mixing,.....)

ความรู้พื้นฐานทางวิศวกรรม

Monitoring and Control

Higher OLR

Closer Monitoring & Control

สร้างสมดุล   อาหาร → กรด → มีเทน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หลักสำคัญที่ต้องคำนึงในการนำเทคโนโลยีระบบผลิตก๊าซชีวภาพไปใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม มีดังนี้

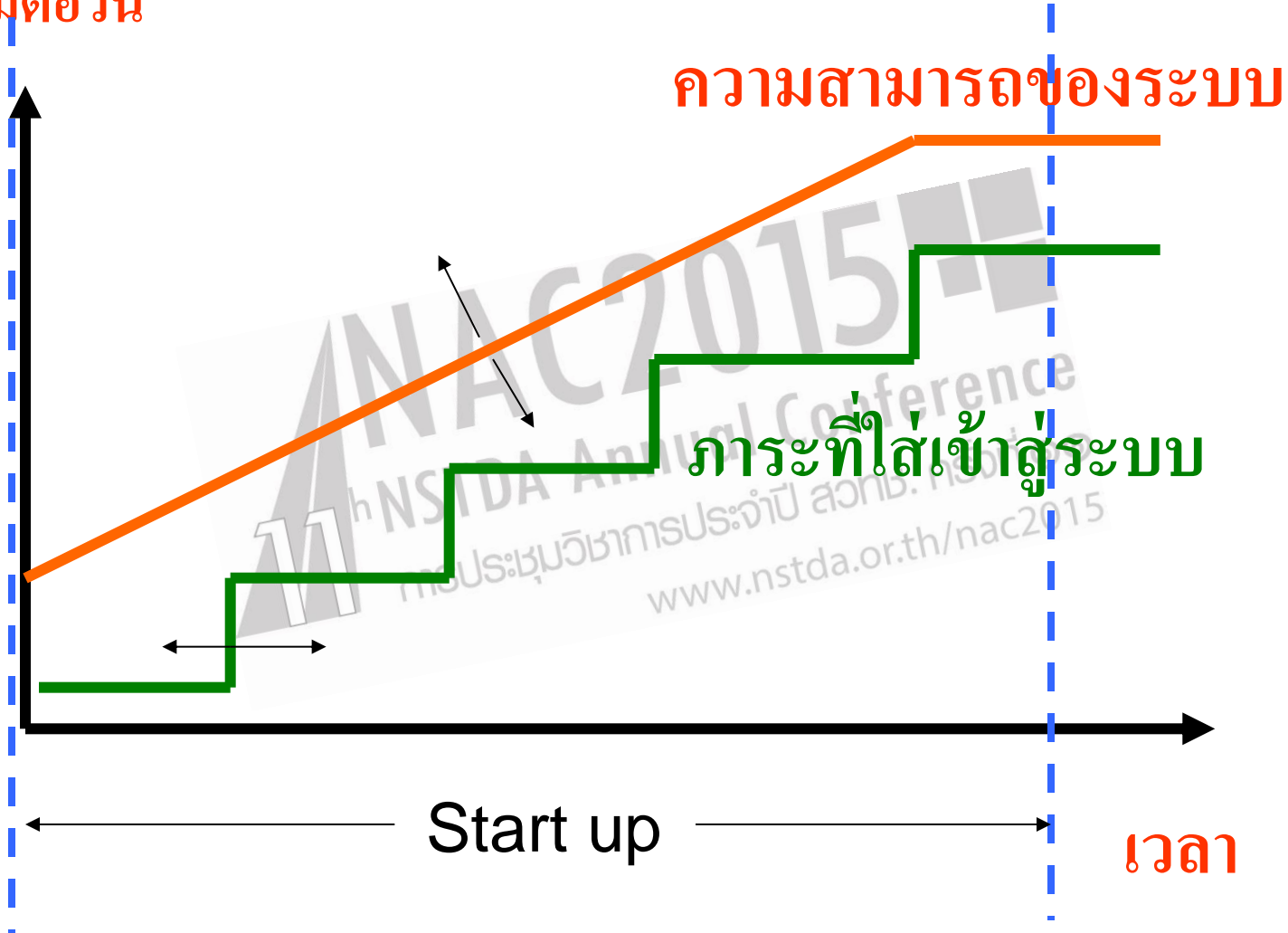
- 1) รู้จักลักษณะสมบัติของน้ำเสีย/ของเสียของโรงงาน
- 2) พิจารณาเลือกเทคโนโลยี/รูปแบบ และองค์ประกอบของระบบ ให้เหมาะสมกับสภาพน้ำเสียของโรงงาน โดยคำนึงถึงสภาพการดำเนินงานจริงตลอดจนข้อจำกัดต่างๆ ของโรงงานด้วย
- 3) เลือกผู้ออกแบบระบบที่มีประสบการณ์และมีความรู้จริงเรื่องของเทคโนโลยีการผลิตก๊าซชีวภาพที่พร้อมถ่ายทอดความรู้/อบรมเจ้าหน้าที่ของโรงงานให้ดำเนินงานเองได้ และสามารถเป็นที่ปรึกษาได้อย่างต่อเนื่อง กรณีเกิดปัญหาขึ้นภายหลัง
- 4) ลงทุนบุคลากร รับผิดชอบความรู้การดูแลการเดินระบบ การบำรุงรักษา และดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- 5) พัฒนาการทำงาน ถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ ภายในโรงงานอย่างต่อเนื่อง
- 6) ระลึกเสมอว่า ระบบผลิตก๊าซชีวภาพ ไม่ใช่ระบบอัตโนมัติ
- 7) คำนึงถึงกฎความปลอดภัย การทำงานในพื้นที่เสี่ยงอยู่เสมอ

5. การควบคุมระบบ

การเริ่มต้นระบบแบบทั่วไป

กิโลกรัมต่อวัน

ANAC 2015
11th NSIDA Annual Conference
การประชุมวิชาการประจำปี สวทช. NSIDA
www.nstda.or.th/nac2015

การเดินระบบที่ถูกต้อง (SF > 1)

กิโลกรัมต่อวัน

ความสามารถของระบบในการย่อยสารอินทรีย์

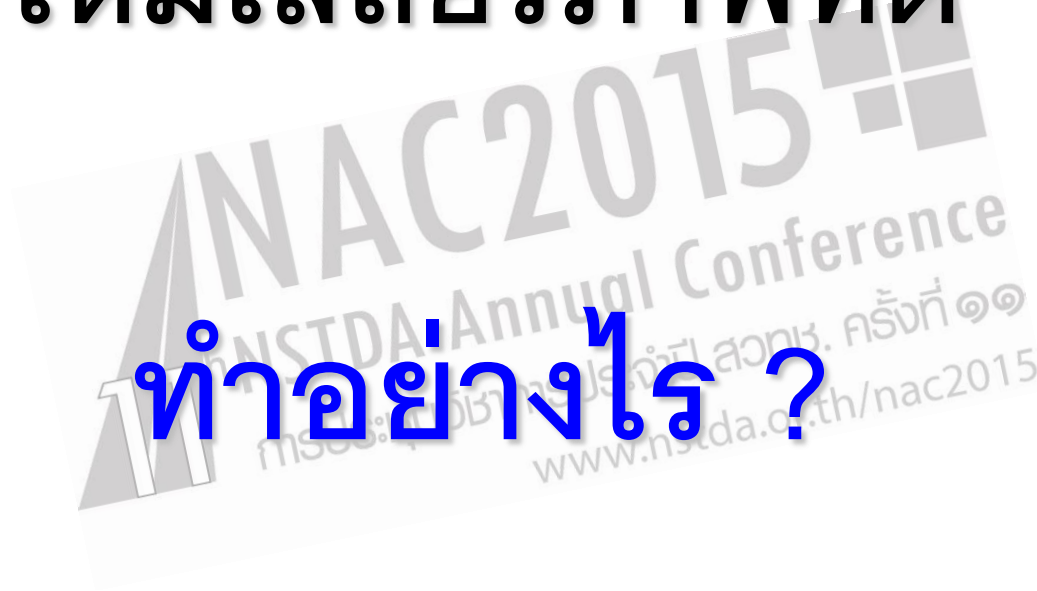
เวลา

การตรวจสอบและควบคุมระบบ

ให้มีเสถียรภาพที่ดี

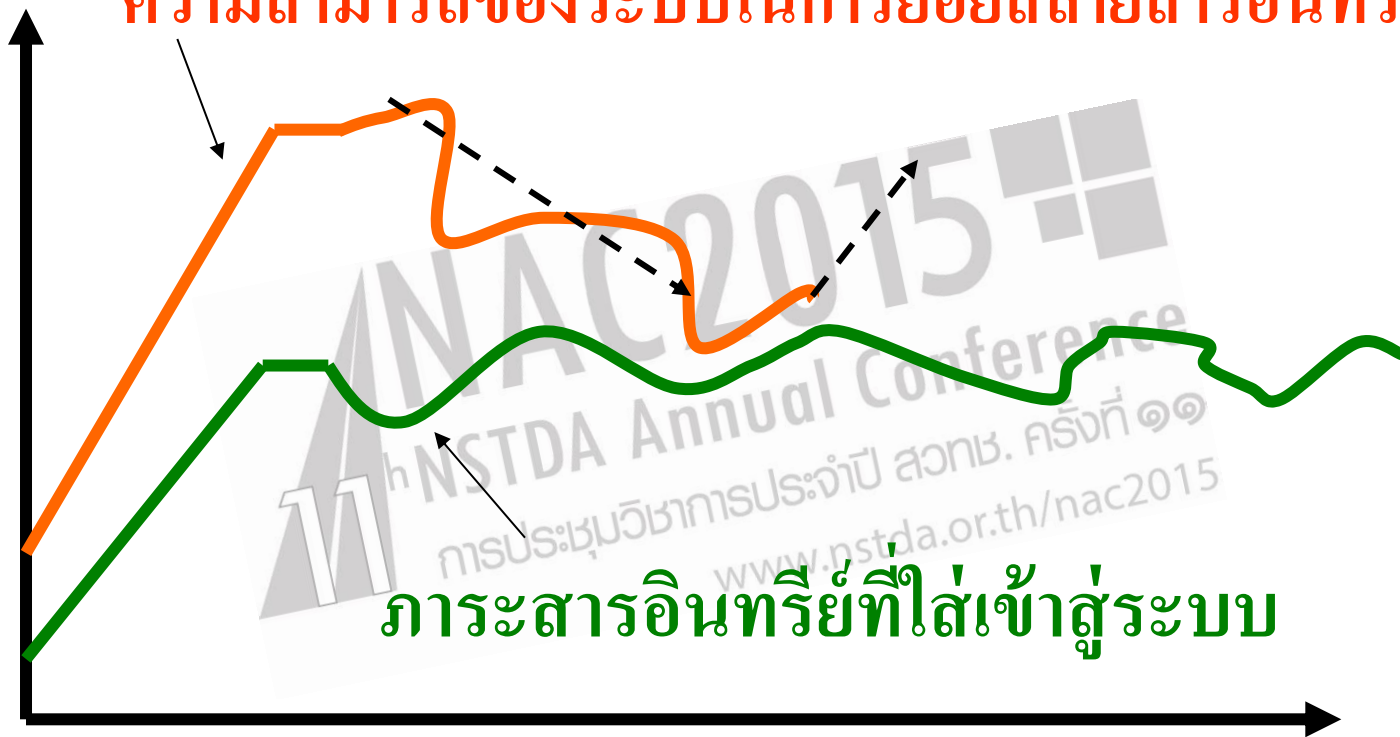
ทำอย่างไร ?

การตรวจสอบและการป้องกันระบบล้มเหลว

กิโกรัมต่อวัน

ความสามารถของระบบในการย่อยสลายสารอินทรีย์

ภาระสารอินทรีย์ที่ได้เข้าสู่ระบบ

เวลา

การแก้ไขระบบล้มเหลว

kg bCOD per day

ความสามารถของระบบ

การที่ใส่เข้าสู่ระบบ

Time

การปรับปรุง ประสิทธิภาพของระบบ เน้นที่.....?

NAC 2015
NSTDA Annual Conference
การประชุมวิชาการประจำปี สวทช. ครั้งที่ ๑๑
www.nstda.or.th/nac2015

หลักการปรับปรุงประสิทธิภาพ

ตัวอย่าง

การปรับปรุงประสิทธิภาพ

การปรับพีเอช

ตัวอย่าง

การปรับปรุงประสิทธิภาพ

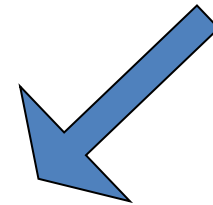
+ การเติมอาหารเสริม

การขาด
อาหารเสริม

คุณภาพ แบกที่เรีย ลดลง
ปริมาณแบกที่เรีย ลดลง

ความสามารถของ
ระบบลดลง

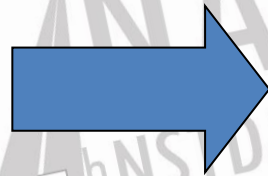

ตัวอย่าง

การปรับปรุงประสิทธิภาพ

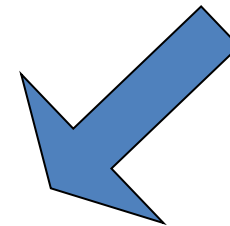
✚ การหมุนเวียนตะกอนที่หลุดไปกับน้ำทิ้ง

ตะกอนหลุด
ไปกับน้ำทิ้ง
มาก

คุณภาพ แבקทีเรีย **ไม่ลด**
ปริมาณแบกทีเรีย **ลดลง**

**ความสามารถ
ของระบบลดลง**

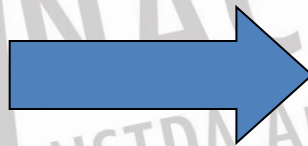

ตัวอย่าง

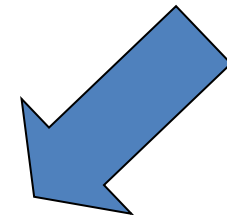
การปรับปรุงประสิทธิภาพ

+ การติดตั้งตัวกลางเพิ่ม

แบกที่เรียในระบบน้อยเกินไป

คุณภาพ แบกที่เรีย **ไม่ลด**
ปริมาณ แบกที่เรีย **ลดลง**

ความสามารถ
ของระบบลดลง

ตัวอย่างการปรับปรุงประสิทธิภาพ

+ การเพิ่มสัมผัสระหว่างน้ำเสียกับแบคทีเรีย

ตัวอย่างการปรับปรุงประสิทธิภาพ

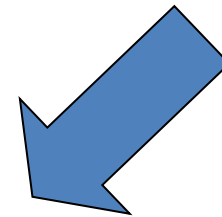
✚ การสร้างตะกอนเม็ดแบกที่เรีย

ไม่เกิด
ตะกอน
เม็ดแบกที่เรีย

คุณภาพ แบกที่เรีย ไม่ลด
ปริมาณแบกที่เรีย ลดลง

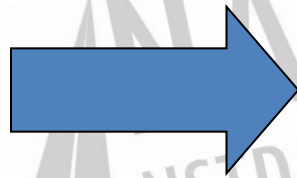
ความสามารถ
ของระบบลดลง

ตัวอย่างการปรับปรุงประสิทธิภาพ

+ การกำจัดสารพิษ

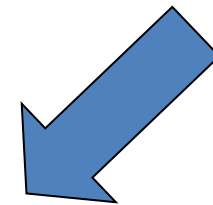
น้ำเสีย
มีสารพิษ

คุณภาพ แยกที่เร็ว **ลดลง**

ปริมาณแยกที่เร็ว **ลดลง**

ความสามารถ
ของระบบลดลง

ตัวอย่าง

การปรับปรุงประสิทธิภาพ

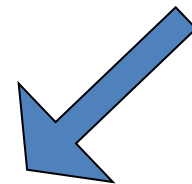
+ การสร้างระบบเพิ่มเติม

น้ำเสีย
เพิ่มขึ้นมาก

คุณภาพ แยกที่เร็ว ดี
ปริมาณ แยกที่เร็ว ไม่พอ

ความสามารถของ
ระบบไม่มากพอ

สรุป

เป้าหมายของระบบ

ประสิทธิภาพ
ของระบบ

การออกแบบ
เชิงหลักการ

มาตรการการ
ตรวจสอบและ
การควบคุม

การออกแบบ
รายละเอียด

NAC2015
NSTDA Annual Conference
การประชุมวิชาการประจำปี สทศ. ครั้งที่ ๑๕
www.nstda.or.th/nac2015

การฟอกก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์โดยระบบชีวภาพ

7.3 การกำจัดก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ (H_2S)

กระบวนการกำจัดไฮโดรเจนซัลไฟด์ (H_2S) นั้น มีหลายกระบวนการ โดยจำแนกเทคโนโลยี ได้ดังรูปที่ 7.4

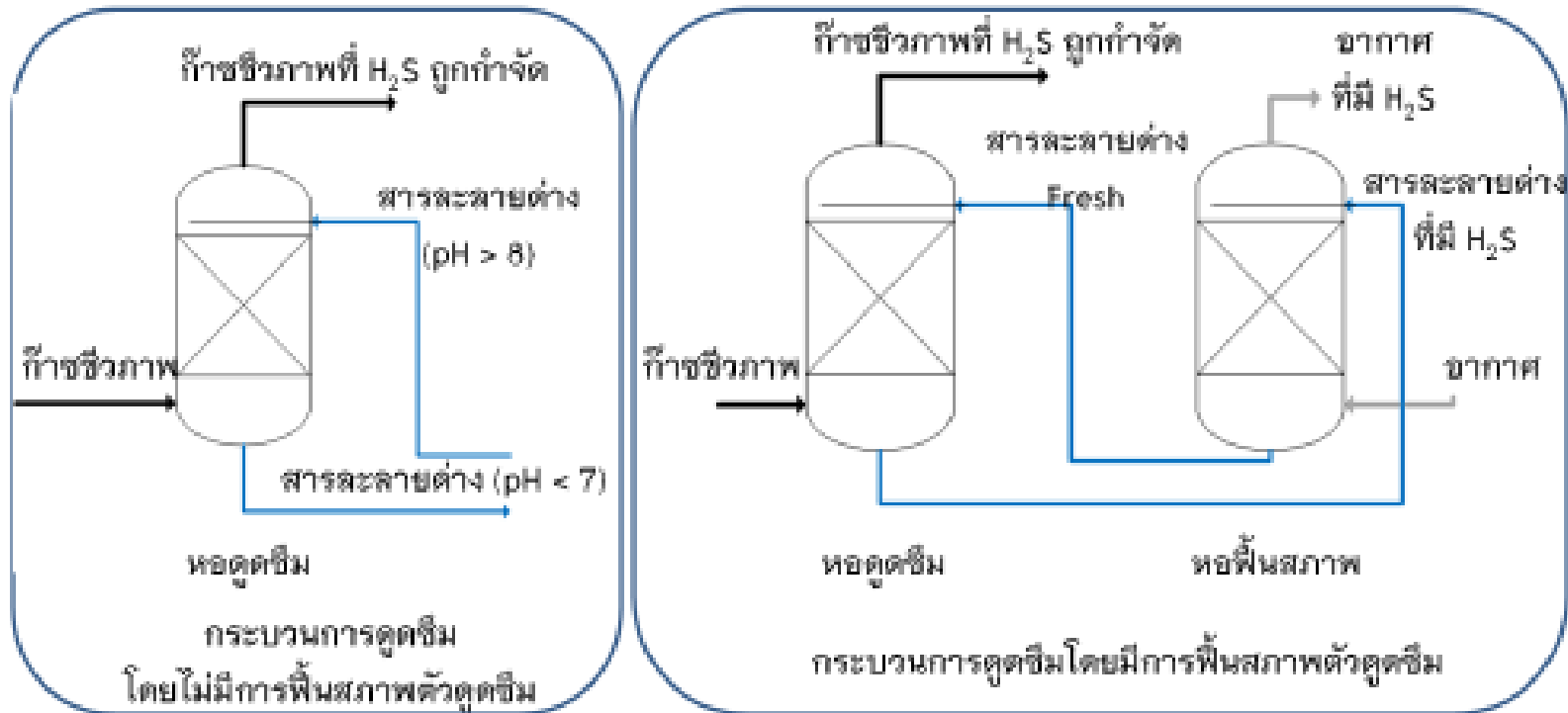

รูปที่ 7.4 แสดงการจำแนกเทคโนโลยีการกำจัดก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์

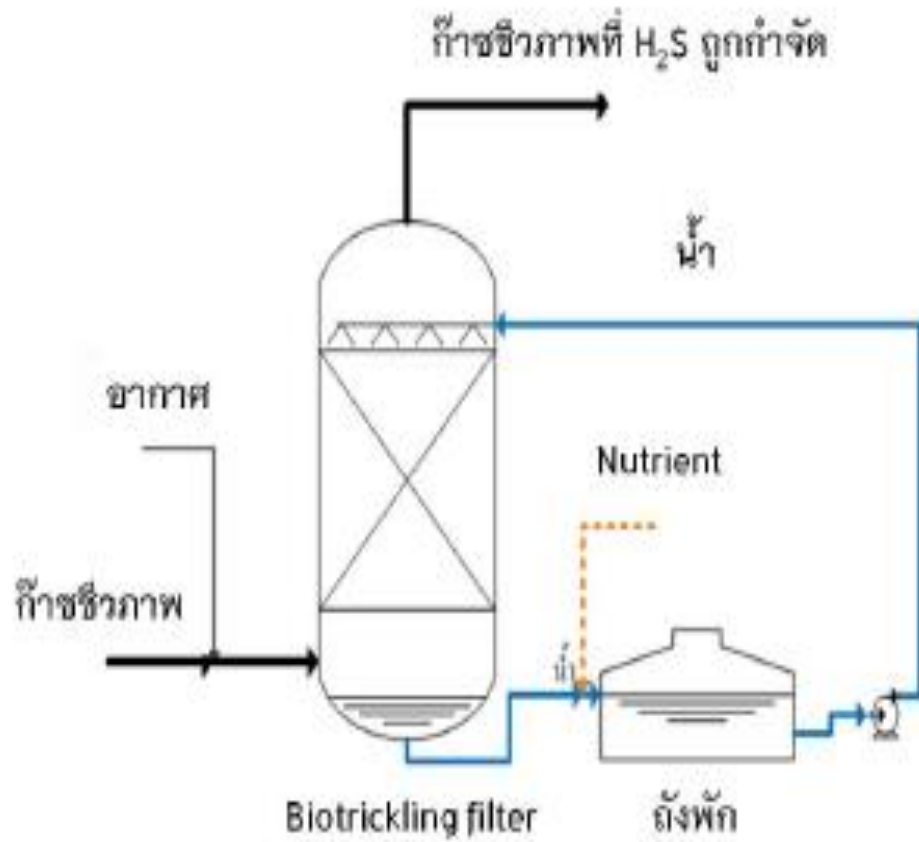

รูปที่ 7.5 แสดงลักษณะของถังกำจัดก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์แบบแห้ง

รูปที่ 7.6 แสดงแผนผังการกำจัดก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ที่ใช้สารละลายต่าง ทั้งแบบมีการปรับสภาพตัวดูดซึมและ ไม่มีการปรับสภาพตัวดูดซึม

รูปที่ 7.8 แสดงลักษณะของถังกำจัดก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์แบบ Biotrickling filter

Together We Guarantee Your Biogas.

Thank you

Q & A Session

- ดร. ศาโรช บุญยกิจสมบัติ
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- saroch.boo@kmutt.ac.th
- Tel 089-8288207, 02-4709163